

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

**Γενική Γραμματεία Εταιρικού Συμφώνου
Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων και
Χρηματοδοτικών Εργαλείων (ΕΥΚΕ-ΧΕ)**

ΕΥΚΕ-ΧΕ: 107

Ταχ. Δ/ση: Νίκης 10, 3ος όροφος
10563 Αθήνα
Πληροφορίες: Αθανάσιος Παπαηλιού
Τηλέφωνο: 210 3742069
Email: a.papailiou@minfin.gr

**Προς: Δ.Α. Προγράμματος «Δίκαιη
Αναπτυξιακή Μετάβαση»
Μητροπόλεως 45
10556 Αθήνα**

**Θέμα: Γνωμοδότηση για την ύπαρξη ή μη στοιχείων Κρατικών Ενισχύσεων στην
πρόσκληση με τίτλο «Ενεργειακές αναβαθμίσεις κτιρίων ΟΤΑ Α' βαθμού στα
GReco Islands των Περιφερειών Βορείου και Νοτίου Αιγαίου»**

Σχετ: Το από 26/01/2026 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της Υπηρεσίας σας (αρ. πρωτ. εισερχομένου
ΥΠΕΘΟΟ 13339/ΕΥΚΕ-ΧΕ 107/26-01-2026).

Σε συνέχεια του ως άνω σχετικού με το οποίο μας κοινοποιήθηκε, προς γνωμοδότηση αναφορικά με ενδεχόμενη ύπαρξη στοιχείων κρατικής ενίσχυσης, το σχέδιο πρόσκλησης με τίτλο «Ενεργειακές αναβαθμίσεις κτιρίων ΟΤΑ Α' βαθμού στα GReco Islands των Περιφερειών Βορείου και Νοτίου Αιγαίου», στις οποίες ζητείται η άποψη της Υπηρεσίας αναφορικά στην υπαγωγή ή μη στο καθεστώς των Κρατικών Ενισχύσεων των εν λόγω δράσεων και λαμβάνοντας υπόψη το θεσμικό πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημειώνονται τα εξής:

1. Σύμφωνα με το σχέδιο της πρόσκλησης, η Δράση εντάσσεται στις Προτεραιότητες 5 και 5Α του ΠΔΑΜ 2021-2027 και αφορά σε δράσεις ενεργειακής αναβάθμισης δημοσίων/δημοτικών κτιρίων. Η Προτεραιότητα 5 «Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις μικρής κλίμακας» αλλά και οι ανάλογες δράσεις για την «Ενεργειακή αποδοτικότητα» της Προτεραιότητας 5Α «Δράσεις Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου», επικεντρώνονται στη στήριξη παρεμβάσεων που συνδέονται με την ενεργειακή μετάβαση των επηρεαζόμενων περιοχών και ταυτόχρονα προβλέπονται ή αναδεικνύονται μέσα από ολοκληρωμένες εδαφικές ή άλλου τύπου στρατηγικές όπως η στρατηγική πρωτοβουλίας «GR-eco islands».

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Στόχος της δράσης είναι η ενεργειακή αναβάθμιση δημόσιων/ δημοτικών κτιρίων μέσω της υλοποίησης παρεμβάσεων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης και παραγωγής ΑΠΕ και οι ομάδες στόχοι είναι τα κτίρια των ΟΤΑ Α' βαθμού των νησιών των Περιφερειών Βορείου και Νοτίου Αιγαίου που είναι επιλέξιμα προς χρηματοδότηση σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 64227 ΕΞ 2025/15.04.2025 απόφαση του Αν. Υπουργού ΕΘΟΟ «Χάρτα "GReco Islands": Καθορισμός προϋποθέσεων συγχρηματοδότησης έργων "GReco Islands" του άρθρου 21 του ν. 4936/2022 από τα Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027 και θέσπιση σήματος "GRecoISLAND"» (Β' 2119).

Στις προτάσεις που θα υποβληθούν ανά ΟΤΑ Α' βαθμού, θα πρέπει τουλάχιστον το 50% των κτηρίων να αφορά σε κτήρια σχολείων και το υπόλοιπο ποσοστό σε λοιπά δημόσια και δημοτικά κτήρια. Κάθε πρόταση των ΟΤΑ Α' βαθμού που δε θα τηρεί την υποχρέωση αυτή δε θα γίνεται αποδεκτή.

Στόχος της Δράσης είναι τα κτήρια που εντάσσονται σε αυτήν, μεταξύ άλλων, μετά την υλοποίηση των επεμβάσεων να κατατάσσονται κατ' ελάχιστον σε ενεργειακή κατηγορία Β του Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης Κτηρίων (ΚΕΝΑΚ), [Α.Π. ΔΕΠΕΑ/οικ.178581/30-06-2017, ΦΕΚ2367/Β'/12-07-2017], ενώ ταυτόχρονα πρέπει να επιτυγχάνουν τουλάχιστον 30 % μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου σε σύγκριση με τις εκ των προτέρων εκπομπές.

Η κάλυψη του ενεργειακού στόχου θα διασφαλίζεται μέσω της διενέργειας ενεργειακής επιθεώρησης από Ενεργειακό Επιθεωρητή τόσο πριν, όσο και μετά την υλοποίηση των επεμβάσεων.

Ενδεικτικές επεμβάσεις αποτελούν:

- Οι εργασίες επί του κτιριακού κελύφους όπως προσθήκη μόνωσης, η αντικατάσταση/προσθήκη κουφωμάτων και υαλοπινάκων με νέα, υψηλής ενεργειακής απόδοσης,
- Η ενεργειακή αναβάθμιση Η/Μ εγκαταστάσεων για θέρμανση, ψύξη χώρων και παραγωγή ζεστού νερού χρήσης (ΖΝΧ),
- Αυτοπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ με αποθήκευση,
- Η εγκατάσταση μονάδων συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας υψηλής απόδοσης (ΣΗΘΥΑ), εκτός των ΣΗΘΥΑ ορυκτών καυσίμων,
- Η αντικατάσταση του συστήματος θέρμανσης από Αερόψυκτες αντλίες θερμότητας (Α/Θ) ή Γεωθερμικές αντλίες θερμότητας (ΓΑΘ) και τοποθέτηση βοηθητικών συστημάτων προς την αντλία θερμότητας για την παροχή ΖΝΧ,
- Η αναβάθμιση συστημάτων φυσικού/τεχνητού φωτισμού,
- Η εγκατάσταση συστημάτων αυτοματισμών, ενεργειακής διαχείρισης κλπ.

- Δαπάνες για συμβουλευτικές και μελετητικές υπηρεσίες. Πιο συγκεκριμένα, επιλέξιμες δαπάνες αφορούν σε ενέργειες: για την έκδοση Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης (Προμελέτη, Α' ΠΕΑ), για την έκδοση Ηλεκτρονικής Ταυτότητας Κτηρίου και ενέργειες για την έκδοση Δελτίων Προσεισμικών Ελέγχων. Ως μέγιστο ποσό επιλέξιμης δαπάνης για την κατηγορία συμβουλευτικών και μελετητικών υπηρεσιών ορίζεται το ποσό των 20.000€.

Στο πλαίσιο της αξιοποίησης ΑΠΕ, περιλαμβάνονται δαπάνες αυτοπαραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με αποθήκευση (net metering/net billing), με την προϋπόθεση ότι πληρούνται σωρευτικά οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- Έχουν ολοκληρωθεί οι βασικότερες δυνατές επεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας στο κτίριο (κέλυφος, ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις, κτλ.) σύμφωνα με τις ελάχιστες απαιτήσεις του ισχύοντος Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (ΚΕΝΑΚ),
- Αποδεδειγμένα αναβαθμίζεται το κτίριο τουλάχιστον στην ενεργειακή κλάση Β, παράλληλα με επίτευξη κατ' ελάχιστον, 30% μείωσης των εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η συνεισφορά της ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ.
- Οι ανωτέρω στόχοι πρέπει να επιτυγχάνονται με τη σύγκριση των ΠΕΑ (σενάριο Εξοικονόμησης, σενάριο Εξοικονόμησης και ΑΠΕ).
- Δεν προκύπτει οικονομική δραστηριότητα από την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας.

Σε περίπτωση εργασιών ριζικής ανακαίνισης του κτιρίου (όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του Ν.4122/2013, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει) αυτές θα πρέπει να αναβαθμίζουν το κτίριο σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ισχύοντα ΚΕΝΑΚ.

Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα της δράσης περιλαμβάνουν τη μείωση των εκπομπών CO₂ και την παράλληλη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας των δημοσίων/δημοτικών κτιρίων μέσω της βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ΑΠΕ στις κτιριακές υποδομές, μέσω της υιοθέτησης ενεργειακά αποδοτικών συστημάτων για ψύξη και θέρμανση χώρων και την παραγωγή ζεστού νερού χρήσης, καθώς και μέσω της εφαρμογής λοιπών τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας. Η δράση συνάδει με το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) που αποτελεί για την Ελλάδα ένα Στρατηγικό Σχέδιο για τα θέματα Κλίματος και Ενέργειας.

Η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την ένταξη πράξεων με την παρούσα πρόσκληση ανέρχεται σε 10.000.000,00 € και κατανέμεται ως εξής:

1. Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (Προτεραιότητα 5) – Π/Υ: 6.846.000,00 €
2. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (Προτεραιότητα 5Α) - Π/Υ: 3.154.000,00 €

Δυνητικοί δικαιούχοι είναι Δήμοι των νήσων των Περιφερειών Βορείου και Νοτίου Αιγαίου που είναι επιλέξιμοι για συγχρηματοδότηση από τους πόρους του ΕΣΠΑ 2021-2027 σύμφωνα με την

υπ' αριθμ. 64227 ΕΞ 2025/15.04.2025 απόφαση του Αν. Υπουργού ΕΘΟΟ «Χάρτα "GReco Islands": Καθορισμός προϋποθέσεων συγχρηματοδότησης έργων "GReco Islands" του άρθρου 21 του ν. 4936/2022 από τα Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027 και θέσπιση σήματος "GRecoISLAND"» (Β' 2119).

Ως δυνητικοί δικαιούχοι θεωρούνται και όσοι φορείς έχουν συνάψει προγραμματική σύμβαση με τους παραπάνω αναφερόμενους, βάσει του θεσμικού πλαισίου αυτών κι εφόσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις. Ο Κύριος Δικαιούχος που αναλαμβάνει την υποβολή της πρότασης, σε περιπτώσεις προτάσεων όπου η υλοποίησή τους πραγματοποιείται από πολλαπλούς δικαιούχους είναι ο Δικαιούχος που ορίζεται από το σύνολο των δικαιούχων / συνδικαιούχων.

2. Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης ορίζει τις κρατικές ενισχύσεις ως «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής [...], κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές.

Με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) που εξειδικεύει το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση».

Στο σημείο 7 της ανωτέρω αναφερόμενης Ανακοίνωσης διευκρινίζεται ότι, όπως έχει επανειλημμένα ορίσει το Δικαστήριο, επιχειρήσεις είναι οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από τα νομικά καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Συνεπώς, ο χαρακτηρισμός μιας συγκεκριμένης οντότητας ως επιχείρησης εξαρτάται αποκλειστικά από τη φύση των δραστηριοτήτων που ασκεί και η εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις δεν εξαρτάται από το εάν η οντότητα έχει κερδοσκοπικό σκοπό.

Επιπλέον, σύμφωνα με το σημείο 12 της ανωτέρω αναφερόμενης Ανακοίνωσης κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά αποτελεί οικονομική δραστηριότητα.

3. Στο σημείο 17 της ίδιας Ανακοίνωσης αναφέρεται ότι «το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση όπου το Δημόσιο ενεργεί «ασκώντας δημόσια εξουσία» ή όταν οι δημόσιες οντότητες ενεργούν «υπό την ιδιότητά τους ως δημόσιες αρχές».

Μια οντότητα μπορεί να θεωρηθεί ότι ενεργεί ασκώντας δημόσια εξουσία σε περίπτωση που η εν λόγω δραστηριότητα εμπίπτει στις ουσιώδεις λειτουργίες του κράτους ή συνδέεται με τις λειτουργίες αυτές λόγω της φύσεως, του αντικειμένου και των κανόνων στους οποίους υπόκειται.

Σε γενικές γραμμές, εκτός των περιπτώσεων όπου το οικείο κράτος μέλος έχει αποφασίσει να εισαγάγει μηχανισμούς της αγοράς, οι δραστηριότητες που εκ της φύσεως τους εμπίπτουν στα προνόμια δημόσιας αρχής και ασκούνται από το κράτος δεν συνιστούν οικονομικές δραστηριότητες.».

4. Επιπλέον στο σημείο 28 διευκρινίζεται ότι «Η δημόσια εκπαίδευση που οργανώνεται στο πλαίσιο του εθνικού εκπαιδευτικού συστήματος που χρηματοδοτείται και εποπτεύεται από το κράτος μπορεί να θεωρηθεί μη οικονομική δραστηριότητα. Το Δικαστήριο απεφάνθη ότι το Δημόσιο: "δημιουργώντας και διατηρώντας αυτό το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο χρηματοδοτείται εν όλω ή εν μέρει από δημόσιους πόρους και όχι από τους σπουδαστές ή τους γονείς τους [...] δεν αποβλέπει στην άσκηση αμειβόμενων δραστηριοτήτων, αλλά εκπληρώνει την αποστολή του έναντι των πολιτών του στον κοινωνικό, πολιτιστικό και εκπαιδευτικό τομέα"».

5. Όσον αφορά τη δημόσια χρηματοδότηση υποδομών, στο σημείο 203 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης επισημαίνεται ότι, «η δημόσια χρηματοδότηση υποδομών που δεν προορίζονται να αποτελέσουν αντικείμενο εμπορικής εκμετάλλευσης εξαιρείται κατ' αρχήν από την εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων. Αυτό αφορά, για παράδειγμα, τις υποδομές που προορίζονται για δραστηριότητες τις οποίες το κράτος εκτελεί κανονικά κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας (...) ή που δεν χρησιμοποιούνται για την παροχή αγαθών και υπηρεσιών σε μια αγορά. Οι δραστηριότητες αυτές δεν είναι οικονομικής φύσης και, κατά συνέπεια, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, όπως και η δημόσια χρηματοδότηση των σχετικών υποδομών».

Ακολουθώντας, στο σημείο 205 της ίδιας Ανακοίνωσης αναφέρεται ότι: «στην περίπτωση που μια υποδομή χρησιμοποιείται τόσο για οικονομικές όσο και για μη οικονομικές δραστηριότητες, η δημόσια χρηματοδότηση για την κατασκευή της θα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις μόνο στον βαθμό που καλύπτει τις δαπάνες που συνδέονται με τις οικονομικές δραστηριότητες» και στο σημείο 206 ότι: «Αν μια οντότητα συμμετέχει σε οικονομικές και μη οικονομικές δραστηριότητες, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι η δημόσια χρηματοδότηση που προβλέπεται για τις μη οικονομικές δραστηριότητες δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη διεπίδότηση των οικονομικών δραστηριοτήτων. Αυτό μπορεί ιδίως να διασφαλιστεί μέσω του περιορισμού της δημόσιας χρηματοδότησης στο καθαρό κόστος (συμπεριλαμβανομένου του κόστους κεφαλαίου) των μη οικονομικών δραστηριοτήτων, το οποίο προσδιορίζεται βάσει ενός σαφούς διαχωρισμού λογαριασμών.».

Επιπλέον, στο σημείο 207 της Ανακοίνωσης αναφέρεται ότι: «εάν, σε περίπτωση μεικτής χρήσης, η υποδομή χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά για μη οικονομική δραστηριότητα, η Επιτροπή

θεωρεί ότι η χρηματοδότησή της ενδέχεται να μην εμπίπτει καθόλου στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, υπό την προϋπόθεση ότι η οικονομική χρήση παραμένει αμιγώς επικουρική, ήτοι για δραστηριότητα που συνδέεται άμεσα με τη λειτουργία της υποδομής και είναι απαραίτητη για αυτήν ή είναι συνυφασμένη με την κύρια μη οικονομική χρήση της. Αυτό πρέπει να θεωρηθεί ότι συμβαίνει όταν οι οικονομικές δραστηριότητες αναλώνουν τις ίδιες εισροές όπως και οι μη οικονομικές δραστηριότητες, για παράδειγμα υλικό, εξοπλισμό, εργασία ή πάγιο κεφάλαιο. Οι βοηθητικές οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να παραμένουν περιορισμένης εμβέλειας όσον αφορά τη δυναμικότητα της υποδομής.....Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι η δημόσια χρηματοδότηση που παρέχεται σε συνήθεις διευκολύνσεις (όπως εστιατόρια, καταστήματα ή επί πληρωμή στάθμευση) υποδομών που χρησιμοποιούνται σχεδόν αποκλειστικά για δραστηριότητες μη οικονομικού χαρακτήρα κατά κανόνα δεν επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, καθώς οι εν λόγω συνήθεις διευκολύνσεις είναι απίθανο να προσελκύσουν πελάτες από άλλα κράτη μέλη και η χρηματοδότησή τους είναι απίθανο να επηρεάσει, παρά μόνο οριακά, τις διασυννοριακές επενδύσεις ή εγκαταστάσεις.».

Όπως διευκρινίζεται στην υποσημείωση 305 της Ανακοίνωσης, η οικονομική χρήση της υποδομής μπορεί να θεωρηθεί βοηθητική, όταν η δυναμικότητα που διατίθεται κάθε χρόνο για μια τέτοια δραστηριότητα δεν υπερβαίνει το 20 τοις εκατό της συνολικής ετήσιας δυναμικότητας της υποδομής.

Στη συνέχεια, στο σημείο 212 της ίδιας Ανακοίνωσης αναφέρεται ότι «προκειμένου το σύνολο της δημόσιας χρηματοδότησης ενός συγκεκριμένου έργου να μην εμπίπτει στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν ότι η χρηματοδότηση που παρέχεται για την κατασκευή των υποδομών ... δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διεπιδότηση ή για έμμεση επιδότηση άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων... Η διεπιδότηση μπορεί να αποκλειστεί εφόσον διασφαλισθεί ότι ο ιδιοκτήτης της υποδομής δεν ασκεί οποιαδήποτε άλλη οικονομική δραστηριότητα ή -αν ο ιδιοκτήτης της υποδομής ασκεί οποιαδήποτε άλλη οικονομική δραστηριότητα- με την τήρηση ξεχωριστών λογαριασμών, τον κατάλληλο επιμερισμό των δαπανών και των εσόδων και με τη διασφάλιση ότι η δημόσια χρηματοδότηση δεν στηρίζει άλλες δραστηριότητες. Η απουσία έμμεσων ενισχύσεων, ιδίως στον φορέα εκμετάλλευσης της υποδομής, μπορεί να διασφαλιστεί, για παράδειγμα, με τη διεξαγωγή διαγωνισμού για τη λειτουργία της υποδομής.».

6. Παράλληλα, σύμφωνα με το σημείο 196 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης, «η Επιτροπή σε ορισμένες αποφάσεις της έχει κρίνει ότι, λόγω ειδικών περιστάσεων των υποθέσεων, το μέτρο είχε καθαρά τοπικό αντίκτυπο και κατά συνέπεια δεν επηρέαζε καθόλου τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών. Στις εν λόγω υποθέσεις η Επιτροπή

διαπίστωσε, συγκεκριμένα, ότι ο δικαιούχος παρείχε αγαθά ή υπηρεσίες σε μια περιορισμένη περιοχή ενός κράτους μέλους και ήταν απίθανο να προσελκύσει πελάτες από άλλα κράτη μέλη, και ότι δεν μπορούσε να προβλεφθεί ότι το μέτρο δεν θα είχε παρά οριακές επιπτώσεις στις συνθήκες των διασυνοριακών επενδύσεων ή της εγκατάστασης». Σύμφωνα με το σημείο 197 της ίδιας Ανακοίνωσης, «αν και δεν είναι δυνατόν να καθοριστούν γενικές κατηγορίες μέτρων που συνήθως πληρούν τα εν λόγω κριτήρια, οι προγενέστερες αποφάσεις παρέχουν παραδείγματα περιπτώσεων όπου η Επιτροπή διαπίστωσε, υπό το πρίσμα των ειδικών συνθηκών της υπόθεσης, ότι η δημόσια στήριξη δεν ήταν ικανή να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Μερικά παραδείγματα τέτοιων περιπτώσεων είναι: α) αθλητικές εγκαταστάσεις και εγκαταστάσεις αναψυχής που εξυπηρετούν κυρίως ένα τοπικό κοινό και είναι απίθανο να προσελκύσουν πελάτες ή επενδύσεις από άλλα κράτη μέλη...ε) ένα συνεδριακό κέντρο, στη περίπτωση όπου η θέση του και η πιθανή επίδραση της ενίσχυσης στις τιμές είναι πραγματικά απίθανο να αποσπάσει χρήστες από άλλα κέντρα σε άλλα κράτη μέλη...».

Όπως ορίζεται στο σημείο 210 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης, στις περιπτώσεις δημόσιας χρηματοδότησης τοπικής ή δημοτικής υποδομής, ακόμα και αν αυτή αποτελεί αντικείμενο εμπορικής εκμετάλλευσης, η Επιτροπή έχει κρίνει ότι ορισμένα μέτρα δεν ήταν ικανά να επηρεάσουν τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Καθοριστικός παράγοντας των περιπτώσεων αυτών είναι η κάλυψη της, κατά κύριο λόγο, τοπικής ζήτησης, καθώς και στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι διασυνοριακές επενδύσεις δεν είναι πιθανό να επηρεαστούν παρά μόνο οριακά.

Τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη κατά την εξέταση του τοπικού χαρακτήρα ενός μέτρου περιλαμβάνουν κατά κύριο λόγο τα εξής:

- α) η συγχρηματοδοτούμενη τοπική υποδομή καλύπτει περιορισμένη γεωγραφική περιοχή του κράτους μέλους, με μικρό πληθυσμό (αριθμητικά στοιχεία έκτασης και πληθυσμού),
- β) η συγχρηματοδοτούμενη τοπική υποδομή «απευθύνεται» κατά κύριο λόγο σε τοπικούς χρήστες / κατοίκους, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά της, τον αριθμό και τον τόπο κατοικίας των χρηστών (τοπικός πληθυσμός), καθώς και το αμελητέο ποσοστό χρηστών από άλλα κράτη μέλη και
- γ) η κρατική χρηματοδότηση της δραστηριότητας θα έχει αμελητέο αντίκτυπο στις αγορές και τους καταναλωτές, καθώς δεν προβλέπεται ότι θα προσελκύσει επενδυτές από άλλα κράτη μέλη που θα θελήσουν να προβούν σε επενδύσεις στις σχετικές υποδομές.

7. Με βάση το περιεχόμενο της Πρόσκλησης οι προς χρηματοδότηση παρεμβάσεις διαφαίνεται ότι δύναται να αφορούν τόσο σε κτίρια/υποδομές που δεν προορίζονται να αποτελέσουν αντικείμενο

εμπορικής εκμετάλλευσης όσο και σε κτίρια/υποδομές που ενδεχομένως χρησιμοποιηθούν για την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας. Συνεπώς, προκειμένου να προσδιοριστεί το θεσμικό πλαίσιο Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάσει του οποίου θα εξεταστούν οι προτάσεις έργων που θα υποβληθούν, είναι αναγκαίο να ληφθούν υπόψη επιπλέον παράγοντες που σχετίζονται με τη χρήση και τη φύση των δημόσιων κτιριακών υποδομών που θα αναβαθμιστούν ενεργειακά.

Επισημαίνεται ότι, προκειμένου να καθοριστεί η ύπαρξη ή μη στοιχείων κρατικής ενίσχυσης σε κάθε υπό αξιολόγηση πράξη, είναι αναγκαίο να αξιολογηθεί η τυχόν ύπαρξη οικονομικής δραστηριότητας τουλάχιστον σε δυο επίπεδα:

α) Κατά πρώτον, εφόσον επιβεβαιωθεί ότι ο εκάστοτε δικαιούχος είναι ιδιοκτήτης της υποδομής (ή με μακροχρόνια μίσθωση που καλύπτει το χρόνο μέχρι το πέρας της οικονομικής ζωής της επένδυσης), πρέπει να αξιολογηθεί η χρήση της κτιριακής υποδομής η οποία θα αναβαθμιστεί ενεργειακά, ως προς τον οικονομικό χαρακτήρα της. Σε περίπτωση που το κτίριο δεν αποτελεί αντικείμενο εμπορικής εκμετάλλευσης, καθώς σε αυτό ασκούνται αποκλειστικά και μόνο δραστηριότητες δημόσιας εξουσίας (π.χ. κτίρια για την παροχή δημόσιας εκπαίδευσης ή χρήση των κτιρίων κτιρίου αποκλειστικά και μόνο για τις ανάγκες των υπηρεσιών ενός Δήμου στο πλαίσιο άσκησης δημόσιας εξουσίας, χωρίς σε καμία περίπτωση να διατίθενται οι χώροι με αντίτιμο π.χ. ενοικίαση/εκμίσθωση για τη διοργάνωση εκδηλώσεων) δύναται να υποστηριχθεί ότι η δημόσια χρηματοδότηση της υποδομής δεν ενέχει στοιχεία κρατικών ενισχύσεων. Ωστόσο απαραίτητη προϋπόθεση είναι ο δικαιούχος να μην προβεί σε εμπορική εκμετάλλευση των παρεμβάσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο του έργου και η χρήση της κτιριακής υποδομής να παραμείνει μη οικονομικού χαρακτήρα μετά το πέρας του έργου και μέχρι τη λήξη της οικονομικής ζωής των συγχρηματοδοτούμενων παρεμβάσεων. Επιπλέον, σε περίπτωση μεικτής χρήσης της υποδομής όπου ο δικαιούχος ασκεί και οικονομική δραστηριότητα, εάν υποβληθούν στοιχεία που καταδεικνύουν ότι η οικονομική χρήση παραμένει αμιγώς επικουρική και οι βοηθητικές δραστηριότητες είναι περιορισμένης εμβέλειας, τότε δύναται επίσης να υποστηριχθεί ότι η δημόσια χρηματοδότηση της υποδομής δεν ενέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης. Κατά την ίδια έννοια, σε περίπτωση που τεκμηριωθεί ότι οι συγχρηματοδοτούμενες παρεμβάσεις αφορούν σε τοπική ή δημοτική υποδομή που καλύπτει την τοπική ζήτηση, δύναται να υποστηριχθεί ότι η δημόσια χρηματοδότηση της υποδομής δεν ενέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης.

β) Κατά δεύτερον, πρέπει να αξιολογηθεί ο χαρακτήρας των παρεμβάσεων ενεργειακής αναβάθμισης που υλοποιούνται στο πλαίσιο της εκάστοτε δράσης. Ειδικότερα, στην περίπτωση που μια δράση περιλαμβάνει παρεμβάσεις για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ (π.χ. εγκατάσταση Φωτοβολταϊκού Συστήματος), η αξιοποίηση του οποίου εκ της φύσης της αποτελεί οικονομική δραστηριότητα, είναι αναγκαίο να αξιολογηθεί επιπρόσθετα και η συγκεκριμένη οικονομική χρήση. Πιο συγκεκριμένα, στην περίπτωση που:

i) η ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από το σύστημα ΑΠΕ που θα εγκατασταθεί καλύπτει αποκλειστικά και μόνο τις ανάγκες του Δήμου στο πλαίσιο άσκησης δημόσιας εξουσίας (π.χ. κάλυψη των ενεργειακών αναγκών των σχολικών κτιρίων ή/και των υπηρεσιών του Δήμου οι οποίες εξυπηρετούν τους πολίτες στο πλαίσιο της άσκησης δημόσιας εξουσίας) ή η χρήση των κτιρίων παραμένει ίδια (π.χ. δημοτική υποδομή που απευθύνεται σε τοπικούς χρήστες) έως το πέρας της οικονομικής ζωής των παρεμβάσεων και, εφόσον διενεργείται οποιοδήποτε είδους ενεργειακός ή ταυτοχρονισμένος συμψηφισμός, αυτός να αφορά σε κτίρια τα οποία σε καμία περίπτωση δεν εκμισθώνονται ή/και δεν χρησιμοποιούνται για την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας και η εν λόγω προϋπόθεση ισχύει μέχρι τη λήξη της οικονομικής ζωής του συγχρηματοδοτούμενου εξοπλισμού και

ii) διασφαλισθεί ότι ισχύει μια εκ των κάτωθι τριών προϋποθέσεων:

- ο δικαιούχος δεν προβαίνει σε σύναψη σύμβασης οικονομικού ανταλλάγματος με διαχειριστή δικτύου διανομής ενέργειας, ήτοι από την υλοποίηση παρεμβάσεων, όπως η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων/ΑΠΕ, δεν προκύπτει οικονομική δραστηριότητα (π.χ. πώληση ηλεκτρικής ενέργειας), μετά το πέρας του έργου και μέχρι τη λήξη της οικονομικής ζωής του συγχρηματοδοτούμενου εξοπλισμού,

- σε περίπτωση αυτοκατανάλωσης με οποιοδήποτε είδος συμψηφισμού (ενεργειακός, ταυτοχρονισμένος, κλπ.), διασφαλίζεται ότι ο δικαιούχος δεν αποζημιώνεται με οποιονδήποτε τρόπο για το τυχόν πλεόνασμα ηλεκτρικής ενέργειας που εγχέεται στο δίκτυο διανομής ή το σύστημα (π.χ. αυτοπαραγωγός χωρίς αποζημίωση ηλεκτρικής ενέργειας), μετά το πέρας του έργου και μέχρι τη λήξη της οικονομικής ζωής του συγχρηματοδοτούμενου εξοπλισμού,

- διασφαλίζεται ότι ο δικαιούχος προβαίνει σε αυτοκατανάλωση χωρίς έγχυση, ή ταυτοχρονισμένο συμψηφισμό χωρίς έγχυση, ή ενεργειακό συμψηφισμό χωρίς έγχυση ενέργειας από σταθμό παραγωγής στο δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας ή το σύστημα (zero feed-in) μετά το πέρας του έργου και μέχρι τη λήξη της οικονομικής ζωής του συγχρηματοδοτούμενου εξοπλισμού τότε δύναται να υποστηριχθεί ότι μια υπό αξιολόγηση πράξη έργο δεν ενέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης.

Επιπλέον, προκειμένου το σύνολο της δημόσιας χρηματοδότησης ενός έργου να μην εμπίπτει στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, πρέπει να διασφαλιστεί ότι η χρηματοδότηση που παρέχεται για την προμήθεια και εγκατάσταση των συστημάτων ΑΠΕ δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διεπιδότηση ή για έμμεση επιδότηση των οικονομικών δραστηριοτήτων που τυχόν ασκεί ο κύριος του έργου μέχρι την λήξη της οικονομικής ζωής του συγχρηματοδοτούμενου εξοπλισμού. Η διεπιδότηση μπορεί να αποκλειστεί με την τήρηση ξεχωριστών λογαριασμών, τον κατάλληλο επιμερισμό δαπανών και εσόδων και με τη διασφάλιση ότι η δημόσια χρηματοδότηση δεν στηρίζει τις τυχόν οικονομικές δραστηριότητες του κυρίου του έργου.

Περαιτέρω, προκειμένου να μην ανακύψουν ζητήματα κρατικών ενισχύσεων πρέπει να τεθούν ως πρόσθετοι όροι: α) ο δικαιούχος να μην έχει τη δυνατότητα μεταβίβασης της άδειας του συστήματος ΑΠΕ μέχρι την λήξη της οικονομικής ζωής του συγχρηματοδοτούμενου εξοπλισμού και β) το σύνολο της δημόσιας χρηματοδότησης που θα λάβει ο δικαιούχος να μην υπερβαίνει το συνολικό κόστος της παραγωγής ενέργειας από τον συγχρηματοδοτούμενο εξοπλισμό.

8. Αναφορικά με τους αναδόχους, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν τίθεται ζήτημα κρατικών ενισχύσεων καθώς δεν τους χορηγείται οικονομικό πλεονέκτημα, είναι αναγκαίο να επιλεγούν μέσω ανοικτής δημόσιας διαγωνιστικής διαδικασίας, σύμφωνα με τις γενικές αρχές του ενωσιακού δικαίου περί ανοικτής, διαφανούς, αμερόληπτης και άνευ όρων διαδικασίας (ίση μεταχείριση υποψηφίων αναδόχων, διαφάνεια, δημοσιότητα της διαδικασίας, αναλογικός χαρακτήρας του ανταλλάγματος του αναδόχου, αρχή του πραγματικού ανταγωνισμού, αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης υπηρεσιών που παρέχονται από ανάλογους φορείς του εξωτερικού).

9. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω στο διατακτικό της πρόσκλησης είναι απαραίτητο να προστεθούν επιπλέον:

- Η επιστολή της ΕΥΚΕ αριθ. 112292/27-11-2023/ΕΥΚΕ-ΧΕ 1359 «Διευκρινίσεις στις οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων».
- Το έγγραφο της ΕΥΚΕ αριθ. 101270/ΕΥΚΕ3633/30-09-2016 με θέμα «Διευκρινίσεις σχετικά με ζητήματα εφαρμογής του Καν.ΕΕ 651/2014».

Επιπρόσθετα, στο κεφάλαιο 3 «Επιλεξιμότητα» του σχεδίου της πρόσκλησης πρέπει στο σημείο 3.4 να προστεθεί το εδάφιο «με την επιφύλαξη της τήρησης των κανόνων του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων».

Στο εδάφιο 3.5 «Ειδικότεροι κανόνες επιλεξιμότητας», να προστεθεί:

Στην περίπτωση που στις προτεινόμενες δράσεις περιλαμβάνεται και προμήθεια εξοπλισμού, ο οποίος θα παραμείνει στην κυριότητα/ιδιοκτησία του δικαιούχου μετά την ολοκλήρωση του έργου, τότε θα πρέπει είτε να διασφαλισθεί ότι ο εν λόγω εξοπλισμός δεν θα χρησιμοποιηθεί για την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας (έως το πέρας της οικονομικής ζωής του πάγιου εξοπλισμού), είτε η υπολειμματική αξία του εξοπλισμού να ληφθεί υπόψη ως έσοδο για τον υπολογισμό της ενίσχυσης.

10. Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην με αρ. πρωτ. 99801/ΕΥΚΕ-ΧΕ1162/27-10-2023 Εγκύκλιο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων» :

- Μετά την υποβολή των μεμονωμένων προτάσεων στην πρόσκληση, κάθε πρόταση πρέπει να εξετάζεται διακριτά αναφορικά με την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης και την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού.
- Για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνεται η λίστα ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που έχει κοινοποιηθεί με την με αρ. πρωτ. 115150/ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολή του ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ, αντίγραφο της οποίας πρέπει να τηρείται στο φάκελο της πράξης.

11. Επιπλέον και εφόσον για την υλοποίηση της πράξης χρησιμοποιηθεί άρθρο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, με την έκδοση της απόφασης ένταξης πράξης, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης πρέπει άμεσα να συμπληρώσει και να διαβιβάσει την ΕΥΚΕ ΧΕ το Παράρτημα ΙΙ του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 (ΓΑΚ), που περιλαμβάνει συνοπτικές πληροφορίες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που απαλλάσσονται σύμφωνα με τους όρους του εν λόγω Κανονισμού, προκειμένου η ΕΥΚΕ ΧΕ να προβεί στην ηλεκτρονική υποβολή της πράξης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού) μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής SANI, εντός των καθορισθέντων χρονικών ορίων που τίθενται στο άρθρο 11 του ΓΑΚ.

Σε περίπτωση που η χορηγηθείσα κρατική ενίσχυση αφορά σε ποσό 100.000,00€ και άνω, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης πρέπει να αποστείλει στην ΕΥΚΕ ΧΕ τα στοιχεία που απαιτούνται για τη δημοσιοποίηση χορηγηθείσας μεμονωμένης κρατικής ενίσχυσης στην εφαρμογή TAM (Transparency Award Module) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατ' εφαρμογή της με αρ. πρωτ. 12163/ΕΥΚΕ/4902/27-01-2017 επιστολής της ΕΥΚΕ με θέμα «Υποχρέωση και διαδικασίες δημοσίευσης στοιχείων χορηγούμενων κρατικών ενισχύσεων» (Παράρτημα ΙΙΙ του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 (ΓΑΚ), η οποία επικαιροποιήθηκε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας στις 10-07-2023 «Νέα όρια δημοσίευσης πληροφοριών στο TAM».

Η παρούσα γνωμοδότηση παρέχεται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΥΚΕ-ΧΕ και περιορίζεται στην παροχή απόψεων σχετικά με τη συμμόρφωση του υπό κρίση μέτρου ενίσχυσης με τους κανόνες Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων της ΕΕ. Επισημαίνεται ότι δεν εμπίπτει στις

αρμοδιότητες της ΕΥΚΕ η αξιολόγηση οποιαδήποτε άλλης πτυχής του μέτρου ενίσχυσης, περιλαμβανομένων θεμάτων που άπτονται του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων.

Οι απόψεις της ΕΥΚΕ-ΧΕ βασίζονται αποκλειστικά στις πληροφορίες που παρείχε εγγράφως η οικεία Διαχειριστική Αρχή και ειδικότερα στο περιεχόμενο του σχεδίου Πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, έγγραφο το οποίο αφορά η γνωμοδότηση της ΕΥΚΕ-ΧΕ βάσει των αρμοδιοτήτων της. Εάν οι παρασχεθείσες πληροφορίες αποδειχθούν ελλιπείς ή εσφαλμένες, ή το μέτρο ενίσχυσης δεν υλοποιηθεί σύμφωνα με τις παρεχόμενες πληροφορίες, η ΕΥΚΕ διατηρεί το δικαίωμα να επανεξετάσει τις απόψεις της σε σχέση με αυτές που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για κάθε αναγκαία διευκρίνιση.

Ο Προϊστάμενος της ΕΥΚΕ-ΧΕ

Ευάγγελος Στουραϊτης

Εσωτερική Διανομή (Ηλεκτρονικά):

- Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
- Γραφείο Γενικής Γραμματείας Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
- ΕΥΚΕ - ΧΕ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

